

Läkemedelsindustrin blev den stora vinnaren efter fjolårets influensapandemi. De svenska myndigheterna har under våren bedömt sina egna insatser. Betyget de ger sig själva är: med beröm godkänd! Fast andra bedömningar kan också göras. Bilden till vänster är hämtad från en kommersiell aktör med fokus på aktier i vaccinerade läkemedelsbolag.

Myndigheternas lärdomar av svininfluensan:

”Noga väga, djärvt besluta, därvid bliva!”

Myndigheter och regering har börjat sätta betyg på sina egna insatser under höstens influensaepidemi. De ger sig själva med beröm godkänt. Det grundläggande problemet, pandemigarantiavtalets innebörd, fortsätter att vara en ickefråga. Intressant är att höstens statliga propaganda drevs med Axel Oxenstierna som förebild.

Den 5 maj 2010 skriver folkhälsominister Maria Larsson (KD), avdelningschef Anders Tegnell, Socialstyrelsen och Anders Knappe, Sveriges Kommuner och landsting, en artikel på DN Debatt [1]. I den förmedlar de en bild av en slags farsot, en ”fullskalig influensapandemi”. De skriver att ”smittspridningen accelererade”, några blev ”allvarligt sjuka och 25 personer avled”. De skriver också att Sverige ”fick mest vaccin och snabbast i hela Europa”.

Av artikeln framgår att man slutit ett nytt avtal med Glaxo Smith Kline (GSK) på ungefär samma premisser som tidigare. Exakt vad dessa premisser betyder är i skrivande stund inte exakt klarlagt. Den frågan får vi återkomma till.

Kort repetition

För den som till äventyrs har missat vad det tidigare pandemigarantiavtalet innebar, kommer här en kort repetition. I avtalet stipulerades att när Världshälsoorganisationen (WHO) beslutar att betrakta en kommande influensa som en pandemi av högsta graden, så träder avtalet i kraft och GSK börjar producera 18 miljoner vaccindoser till oss svenskar, två doser per individ.

När WHO i början av juni 2009 utfärdade pandemivarning grad 6, visste således de svenska myndigheterna att nu skulle 18 miljoner doser vara på ingång om några månader! GSK hade tryckt på start-

knappen. Detta var förutsättningen för vad som sedan kom att hända.

7,4 miljoner doser i lager

Totalt har cirka 6,1 miljoner doser getts till drygt fem miljoner svenskar. Det innebär att 11,9 miljoner doser återstår av de 18 miljoner som avtalet stipulerade. I det nya avtalet har svenska staten lyckats förhandla ner antalet doser med 25 procent, vilket motsvarar 4,5 miljoner doser. På myndighetssvenska heter det att Sverige ”avstår” från vidare leveranser. Om jag räknat rätt innebär detta att kvar i svenska beredskapslager finns nu cirka 7,4 miljoner doser. I gengäld har staten förhandlat fram ett nytt avtal som säkerställer vaccintillgången inför nästa pandemi.

I DN-artikeln gör artikelförfattarna en intressant jämförelse när de jämför pandemigarantiavtalet med en hemförsäkring. Jag har själv en hemförsäkring som innebär att jag mot en relativt låg månatlig kostnad kan få en skaplig ersättning i händelse av skada. Pandemigarantiavtalets innebörd var den rakt motsatta. Vid en händelse, alldeles oavsett hur allvarlig den är, tvingas staten att ta emot en förutbestämd kvantitet vaccin till en hög, på förhand bestämd, kostnad. Så fungerar inte min hemförsäkring.

Axel Oxenstierna går igen

Den 20 april arrangerade Vetenskapsfestivalen i Göteborg ett intressant seminarium

med rubriken *Lyckad strategi eller löjlig hysteri – hur klarade Sverige svininfluensan?* [2].

I panelen deltog några av de ledande nyckelspelarna och vid den avslutande frågestunden sades en del intressanta saker. Statsepidemiolog Annika Linde sade bland annat följande:

– Vi tror oss veta att för varje virusinfektion så är det den immunitet man får efter genomgången infektion som är den bästa. Det är bara det att det får inte kosta för mycket att få den.

– Man har försökt skapa ett vaccin som ska ge ett bättre och långvarigare immunskydd [...] men hur vi lyckats vet vi inte.

För att förstå hur myndigheterna resonerade exemplifierar Annika Linde med en gammal nestor i statsnyttans konst:

– Axel Oxenstierna sa så här: *Noga väga, djärvt besluta, därvid bliva!* Det här är viktiga saker. Vi överväger på väldigt ordentligt sätt. Sen fattar vi ett beslut tillsammans, sen blir vi alla som fattat det här beslutet, som sitter i myndigheter och annat – vi blir vid det!

Detta lilla uttalande klargör på ett tydligt sätt vad hela kampanjen handlade om. Myndigheterna och regeringen ställde sig bakom massvaccination (18 miljoner doser på ingång!), all propaganda ställdes in på att förmå alla svenskar att vaccinera sig och, viktigt, alla med avvikande uppfattning belades med munkavle. Det var därför som Annika Linde i Vårdguiden, som skickades ut i en miljon exemplar till alla stockholmare på sensommaren, mycket enkelt förklarade varför vi alla skulle vaccinera oss:

– För att undgå att dö!

Annika Linde som vår tids Axel Oxenstierna!

Läkemedelsverkets nya rapport

Låt oss nu gå vidare och titta på Läkemedelsverkets senaste biverkningsrapport om Pandemrix från den 4 maj [3]. Fram till den 16 april 2010 hade ca 6,1 miljoner doser använts i Sverige och totalt ca 4380 biverkningsrapporter inkommit till Läkemedelsverket från hälso- och sjukvården samt från privatpersoner. Verket bedömer detta antal vara "begränsat" och vaccinets säkerhet "betryggande". En nyckelmening är följande: "Under perioden har 27 dödsfall inrapporterats från sjukvården och för fyra av dödsfallen kan ett samband med vaccinationen inte uteslutas."

Det betyder att sjukvården rapporterat in att 27 personer har dött i nära samband med vaccination. Samtidigt räknas antalet dödsfall, där vi får förmoda att ett samband med influensan inte kan uteslutas, till 25. Aritmetiken överlåter jag till läsaren.

Komplikationerna efter vaccinering kan dock vara långvariga. Det framgår om man läser en del bloggar [4]. Där framgår bland annat att det är svårt att få sjukvården att anmäla dessa biverkningar till Läkemedelsverket. Det går att göra en egen anmälan, men då väger den naturligtvis inte lika tungt.

Hur gick det på södra halvklotet?

Ett av myndigheternas "starkaste" argument för massvaccination var att länder på södra halvklotet, som Australien och Nya Zeeland, skulle ha drabbats mycket hårt av influensans framfart. De genomgick sin epidemi helt utan tillgång till H1N1-vaccin. Läser man Baker och medarbetarens sammanfattning av den nya zeeländska epidemin framkommer en annan bild [5]. Där räknar man antalet dödsfall till 16. Väl att märka var att ursprungsbefolkning-

arna, maorier och söderhavabor, stod för den absoluta majoriteten av antalet allvarligt sjuka och döda, vilket även gäller Australiens aboriginer och ursprungsbefolkningar i andra världsdelen. Dessa grupper tillhör den fattiga underklass som har avsevärt sämre hälsostatus än den vita befolkningen.

Återigen vill jag klargöra att jag inte är radikalmotståndare mot vaccinering. Mycket talar för att vaccinering av riskgrupper är befogat. Vid lindriga influensor, svinfluensan var lindrig, kan det ge en flockimmunologisk fördel att avstå massvaccinering. Pandemigarantiavtalets konstruktion gjorde att myndigheterna tvingades välja bort den möjligheten. Våra myndigheter kommer dock aldrig att vidgå detta utan bita sig fast vid Axel Oxenstiernas devis för statsnyttan: Därvid bliva!

Bo Zackrisson

Referenser:

1. Vi agerar på samma sätt om en ny pandemi slår till. DN 2010-05-05.
2. Hela konferensen kan ses på UR Play:

<http://www.ur.se/play/158001>

3. Slutlig sammanställning av biverkningsrapporter för Pandemrix 4 maj 2010. Läkemedelsverket.
4. livetefersprutan.blogspot.com

5. Baker MG et al. Pandemic influenza A(H1N1)v in New Zealand: the experience from April to August 2009. Euro Surveill. 2009;14(34):p11.

Uppslag ur 2000-Talets Vetenskap nr 2/2009 om fallet Linnea.

Mer om Fallet Linnea

Våren 2009 publicerade 2000-Talets Vetenskap (se nr 2/2009) en artikel om en nyfödd flicka – Linnea. Båda hennes föräldrar hade av läkare vid Astrids Lindgrens Barnsjukhus polisanmälts för att ha utsatt Linnéa för svår misshandel. Nu har det kommit en skrift på 77 sidor om fallet.

Det speciella med detta rättsfall var att båda föräldrarna var kända som mycket omtänksamma av sina vänner och anhöriga. 2000-Talets Vetenskap satt med under förhandlingarna i Svea Hovrätt.

Unikt var också att tre internationella medicinska experter hade kallats in av försvaret. De ledde i bevis att de skador som Linnea hade fått, kunde ha uppstått vid förlossningen och vara följden av *kongenital raketis*, det vill säga barnet hade redan i fosterlivet drabbats av grav D-vitaminbrist, engelska sjukan. Skadorna på barnets skalle och skelett var typiska för denna typ av vitaminbrist. Hovrätten avfärdade helt försvarets vittnen och dömde den unga pappan till fyra års fängelse.

HD tar inte upp fallet

Pappans advokat, Claes Borgström, överklagade till Högsta domstolen, men nyli-

Beställ skriften "Fallet Linnea – eller Kafka i kubik" av Christer Jonsson.

gen avtog HD Borgströms begäran om prövning. Nästa steg blir att vända sig till Europadomstolen.

Beställ skriften om Fallet Linnea

För en tid sedan utkom en skrift om fallet Linnea. Den går igenom alla händelser från början till slut. En skakande berättelse om hur svensk rättsordning sätts ur spel och hur domstolars bristande förmåga att bedöma medicinsk information kan få tragiska konsekvenser för den enskilde.

Skriften kan beställas av Christer Jonsson. Priset är 50 kr.

Mejla till: bochristerjonsson@gmail.com. Eller ring: 070 – 2925703.

BZ

